

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland
Datum ingekomen vragen : 27 juli 2021
Datum GS-besluit : 31 augustus 2021
Vragen nr. 81

Vragen van dhr. **W. Hoogervorst** (SP) over Ernstige beperkingen energie-infrastructuur in Noord-Holland.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 27 juli 2021 door het lid van Provinciale Staten, **dhr. W. Hoogervorst** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN
Capaciteitsproblemen

In de regionale media verschenen onlangs berichten over de problemen die (zijn) ontstaan door de grenzen die er blijken te zijn aan de capaciteit van het stroomnet in onze provincie.

Zo kunnen nieuwe bedrijven, en wellicht ook nieuwe particuliere afnemers, niet langer zonder meer worden aangesloten op het net. Mogelijk lopen zij daardoor energielevering mis.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN
Vraag 1:

Bent u bekend met dit probleem?

Antwoord 1:

Ja.

Vraag 2:

Zo ja: hoe bereiken signalen - die wijzen op het bestaan van dit probleem – de provincie?

Antwoord 2:

Deze signalen bereiken ons o.a. via gemeenten, Liander, TenneT, bedrijfsleven, RES-programma bureaus en de agrarische sector.

Vraag 3:

Als vraag (1) is beantwoord met “JA”: hoe worden Provinciale Staten doorgaans geïnformeerd over de beschreven problematiek?”

Antwoord 3:

Provinciale Staten zijn de laatste jaren op verschillende manieren geïnformeerd over deze problematiek, o.a. bespreking van de “Systeemstudie energie-infrastructuur Noord-Holland 2020-

2050" (op 2 juli 2019 hebben GS kennis genomen van deze studie en op 9 september 2019 is deze besproken in de RWK), bespreking van de nota "Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024" (op 10 november 2020 vastgesteld door GS en 23 nov 2020 besproken in de RWK), de TopKlas 1.0 en 2.0 door Liander voor de de RWK (16 september 2019 en 1 maart 2021) en de technische briefing over energie-infrastructuur en het provinciaal beleid op 8 februari 2021 voor de RWK.

Daarnaast is in de RES 1.0 Noord-Holland Noord (NHN) en Noord-Holland Zuid (NHZ) uitgebreid aandacht gegeven aan de energie-infrastructuur die noodzakelijk is voor de realisatie van de doelstellingen van de RES en zijn de netimpact-analyses voor NHN en NHZ als bijlagen opgenomen bij de RES 1.0 (op 5 juli in PS vastgesteld).

Vraag 4:

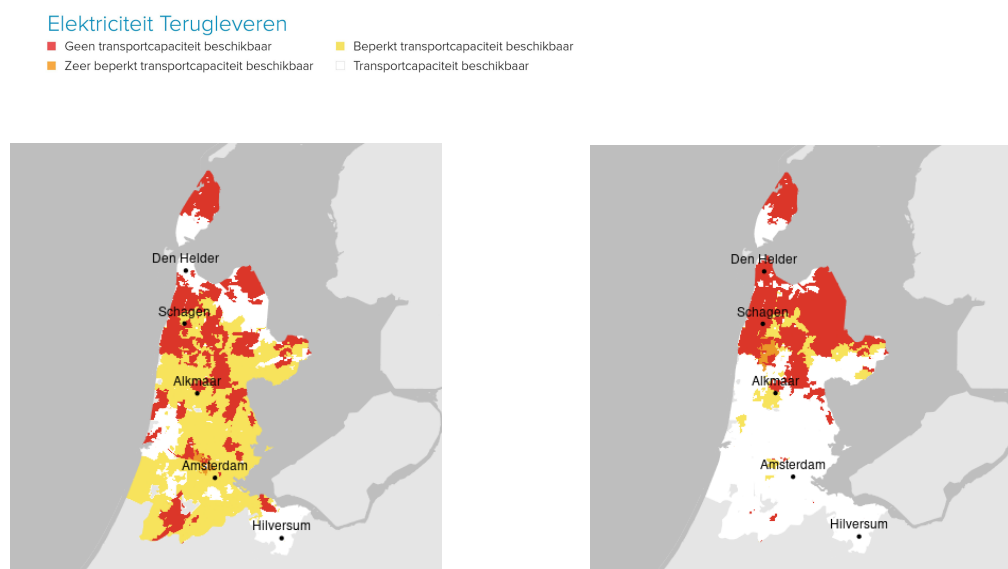
Kunt u zo precies mogelijk aangeven in welke gebieden in onze provincie het hierboven beschreven probleem zich voordoet?

Eventueel graag een kaartje met deze gebieden.

Antwoord 4:

De gebieden met transportschaarste worden door Liander openbaar gemaakt op kaart via de website van Liander. In Noord-Holland is er transportschaarste ten aanzien van afname van elektriciteit én terugleveren van elektriciteit.

De volgende kaarten zijn overgenomen van de website van Liander (<https://www.liander.nl/transportcapaciteit/noord-holland?cmp=kaartnoordholland>, dd 5 aug 2021). Onderstaande kaarten geven een indicatie van waar er beperkt of geen ruimte beschikbaar is voor extra elektrisch vermogen voor zakelijke grootverbruikers.

Beschikbare capaciteit afnemen

Beschikbare capaciteit
terugleveren

Vraag 5:

Daarnaast zouden particulieren die hebben geïnvesteerd in de aanschaf en inschakeling van zonnepanelen noodgedwongen geen (opgewekte) energie meer kunnen terug leveren aan de energiebedrijven en daardoor tegemoetkoming mislopen.

Bent u bekend met dit probleem?

Antwoord 5:

Ja.

Vraag 6:

Zo ja: in welke delen van onze provincie komt dit probleem voor?

Antwoord 6:

Voor grootopwekkers (bijvoorbeeld zonne-energie opwek op agrarisch vastgoed of op grondgebonden zonneparken) is er transportschaarste zoals weergegeven op bovenstaande kaart van Liander. Deze transportschaarste heeft impact op de termijn waarop nieuwe grote zonnestroominstallaties kunnen worden aangesloten op het net. Wanneer partijen subsidie aanvragen voor een zonnepark met grootverbruikaansluiting (via de SDE++ regeling) moeten zij bij de netbeheerder Liander een zogenaamde transportindicatie opvragen. Deze indicatie geeft aan dat er op dat moment transportcapaciteit beschikbaar is voor de aanvraag. In de gebieden waar geen netcapaciteit beschikbaar is, geeft Liander geen transportindicatie en zal een partij geen subsidie kunnen aanvragen.

Particuliere huishoudens zijn echter geen grootverbruikers, maar hebben een zogeheten 'kleinverbruikersaansluiting'. Particulieren zijn anders dan grootverbruikers niet verplicht om te controleren of het netwerk ter plaatse hiervoor geschikt is. Particuliere huiseigenaren kunnen daarom zonnepanelen laten aansluiten en terugleveren op het elektriciteitsnet met hun bestaande kleinverbruikersaansluiting.

Op zonnige dagen kan lokaal spanningsproblematiek ontstaan. Alle zonnepanelen in de buurt veroorzaken een hoge piekbelasting op het lokale net waarbij de spanning te hoog kan worden. Dit kan voorkomen op een zonnige dag waarbij veel elektriciteit wordt opgewekt via zonnepanelen, maar er weinig elektriciteit wordt afgenomen. Bij een te hoog spanningsniveau schakelt een omvormer van een Zon-PV installatie automatisch af. Dit is ter bescherming van het elektriciteitsnet, de zonnepanelen en de elektrische apparaten in huis. Als dit gebeurt, kan er (tijdelijk) geen stroom worden teruggeleverd aan het elektriciteitsnetwerk.

Het gaat bij spanningsproblematiek niet per se om gebrek aan netcapaciteit, maar om het overschrijden van gestelde veiligheidsnormen ten aanzien van spanning. Deze spanningsproblematiek kan zich zeer lokaal voordoen en is lastig te voorspellen. Wij beschikken niet over een overzicht in welke delen van onze provincie dit probleem kan voorkomen en zijn daartoe ook niet in staat. Huishoudens die signaleren dat hun omvormer regelmatig afschakelt, kunnen dit melden bij Liander die advies kan geven over eventuele oplossingen:

<https://www.liander.nl/consument/energie-opwekken-en-terugleveren/spanningsproblemen/voorkomen>.

Vraag 7:

Zo nee: bent u bereid om zo spoedig mogelijk in kaart te brengen in welke delen van de provincie dit probleem zich voordoet en hierover PS te informeren?

Antwoord 7:

Zie het antwoord op vraag 6.

Vraag 8:

Tevens komt steeds vaker voor dat zonnepanelen automatisch uitschakelen omdat overbelasting van het elektriciteitsnet dreigt. Dat scheelt geld voor de eigenaren. Met name vanuit Noord-Holland Noord komen er steeds vaker klachten. Volgens netbeheerder Liander zal dit verschijnsel in de toekomst alleen maar vaker voorkomen, omdat het aantal zonnepanelen harder groeit dan de capaciteit van het net.

Bent u, als GS en als provincie, bekend met dit probleem?

Antwoord 8:

Ja.

Vraag 9:

Zo ja: wat vindt u hiervan?

Antwoord 9:

Wij werken nauw samen met Liander en TenneT om het elektriciteitsnet te versterken en daarmee de energietransitie mogelijk te maken. Liander investeert veel in uitbreiding van het net. In Noord-Holland is in 2020 in totaal 450 miljoen euro geïnvesteerd. In de toekomst zullen de jaarlijkse investeringen verder toenemen. Kosten van deze investeringen worden uiteindelijk gedragen door de afnemers van elektriciteit. De ACM ziet toe op de tariefregulering en zorgt ervoor dat de investeringen efficiënt zijn. Dat betekent dat niet-kostenefficiënte uitbreiding van het netwerk wordt voorkomen.

Wij werken samen met de netbeheerders in de taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland om de versterkingsopgaven in het elektriciteitsnetwerk te versnellen en de energienetwerken flexibeler te maken, zie de nota "Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024" en het antwoord op vraag 17.

Vraag 10:

Zo nee: bent u bereid om bij de netbeheerder(s) informatie in te winnen over het bestaan van het hierboven beschreven probleem, over de oorzaken hiervan en over het in kaart brengen van de delen binnen onze provincie waar dit probleem speelt?

Antwoord 10:

N.v.t.

Vraag 11:

En: gaat het hier om een incident of dreigt dit een patroon te worden?

Antwoord 11:

Door de toename van duurzame decentrale opwekking van energie zal het net uitgebreid moeten worden én zal geïnvesteerd moeten worden in een flexibel hybride energiesysteem. Zie ook het antwoord op vraag 9.

Vraag 12:

Draagvlak energietransitie

Voor het teweegbrengen en uitvoeren van de energietransitie is een zo breed mogelijk draagvlak onder onze inwoners noodzakelijk. Alleen als onze burgers ervan overtuigd zijn dat maatregelen in het kader van de energietransitie van groot belang zijn om de gevolgen van de klimaatverandering nog enigszins te temperen en liefst bij te kunnen sturen, heeft de energietransitie succes. Welke invloed hebben berichten over de overbelasting van het elektriciteitsnet op het draagvlak voor de energietransitie bij onze inwoners?

Antwoord 12:

GS vinden het creëren van draagvlak erg belangrijk maar in dit geval kunnen wij dit niet aangeven omdat draagvlak voor de energietransitie van heel veel factoren afhangt.

Vraag 13:

Bent u bereid hier nader onderzoek te (laten) doen?

Antwoord 13:

Nee. De RES'en worden juist in een intensief bottom-up proces opgesteld en uitgevoerd om zoveel mogelijk draagvlak voor de opwekking van zon- en windenergie te krijgen. Ook de energie-infraproblematiek is onderdeel van dit traject. Om draagvlak waar mogelijk verder te vergroten wordt ingezet op financiële participatie door de omgeving.

Vraag 14:

Zo ja: hoe gaat GS dit aanpakken?

Antwoord 14:

N.v.t.

Vraag 15:

Zo nee: waarom niet?

Antwoord 15:

Zie de antwoorden op de vragen 12 en 13.

Vraag 16:

De provincie Noord-Holland stimuleert bedrijven en particulieren op verschillende manieren om maatregelen te nemen aan en in gebouwen in het kader van de energietransitie. Vanuit diverse invalshoeken probeert de provincie onze inwoners te stimuleren tot – bijvoorbeeld – het aanbrengen van zonnepanelen.

Hier wordt ook subsidiegeld aan besteed, alsook worden er financiële middelen in fondsen ondergebracht waar (vooral) bedrijven en particulieren aanspraak op kunnen maken.

Komt de rol die financiële stimuli – zoals hierboven genoemd – spelen in het kader van het opjagen van de energietransitie onder druk te staan door de problemen die er zijn op het gebied van de capaciteit van het stroomnet?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 16:

Bij de uitvoering van de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++) en de Subsidierregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) door het Rijk wordt rekening gehouden met de transportcapaciteit van het netwerk doordat voorafgaand aan toekenning van de subsidie door de netbeheerder een zogeheten transportindicatie wordt gegeven. Een transportindicatie geeft aan of er transportcapaciteit beschikbaar is voor het betreffende project. Ook voor toekomstige provinciale regelingen voor de stimulering van de opwek van zonne-energie wordt onderzocht of in de toekenning rekening gehouden kan worden met de capaciteit op het elektriciteitsnetwerk.

Vraag 17:

Oplossingen?

Wat kan en gaat de provincie Noord-Holland doen om – samen met de netbeheerders – een oplossing te vinden voor de problemen met de capaciteit van het stroomnet?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 17:

De nota “Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024” hebben wij opgesteld in samenwerking met de netbeheerders. Op 10 november is deze vastgesteld door GS en op 23 november 2020 met de commissie RKW besproken. Doel van deze uitvoeringsstrategie is om de energietransitie te faciliteren.

In deze nota geven wij aan dat we samenwerken met de netbeheerders in de taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland om de versterkingsopgaven in het elektriciteitsnetwerk te versnellen. In de RES werken we aan een gezamenlijk uitvoeringsprogramma om ervoor te zorgen dat de best uitvoerbare RES-zoekgebieden als eerst uitgewerkt worden en verdere congestie waar mogelijk voorkomen wordt. In de toekomst zal er meer moeten worden geïnvesteerd in flexibele hybride oplossingen zoals batterij opslag, omzetting van elektriciteit in waterstof (en vice versa), omzetting in warmte en slim laden van auto's. Met de netbeheerders werken we daarom aan een ontwerp voor het toekomstig hybride energiesysteem en een uitvoeringsprogramma. Dit pakken we ook op in regionale trajecten van bijvoorbeeld het Noordzeekanaalgebied en de Verstedelijkingsstrategie van de MRA. Tot slot heeft de provincie het voortouw genomen in de versterking van het elektriciteitsnetwerk voor het tracé Beverwijk-Oterleek door een Provinciaal InpassingsPlan (PIP) te maken.

Vraag 18:

Zou de provincie niet meer de regie moeten nemen en houden als het gaat om het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod van stroom, en in het bijzonder als we het hebben over de positie van ‘groene stroom’ in dit geheel?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 18:

De provincie pakt als overheid de coördinatie voor de regio, over gemeentegrenzen heen. Dit doen we samen met de netbeheerders waarmee we huidige noodzakelijke maatregelen oppakken via de taskforce en een toekomstig hybride energiesysteem ontwerpen. Zie verder het antwoord op vraag 17. Overigens is het niet de wettelijke taak of bevoegdheid van de provincie om de elektriciteitsinfrastructuur te verzorgen of te onderhouden. Die bevoegdheid ligt bij de netbeheerders, die daarvoor hun eigen investeringsplannen ontwikkelen. We zijn via de gezamenlijke taskforce wel in gesprek met de netbeheerders om met hen mee te denken en te helpen waar we kunnen.

Vraag 19:

Is het verstandig om voorlopig geen 'grootverbruikers', zoals hyperscale datacenters, aan te sluiten op het Noord-Hollandse stroomnet?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 19:

Nee.

De netbeheerder is op grond van de nationale Elektriciteitswet verplicht degene die daarom verzoekt te voorzien van een aansluiting op het elektriciteitsnet. In Noord-Holland is Liander verantwoordelijk voor aansluitingen op basis van deze wetgeving. De netbeheerder kan grootverbruikers wel tijdelijk geen transportcapaciteit bieden. Wanneer de uitbreiding van het stroomnet minder snel gaat dan dat de vraag naar elektriciteit toeneemt, is de netbeheerder soms genooddaakt om een transportbeperking op te leggen. Dan heeft een klant wel een aansluiting voor elektriciteit, maar krijgt hij tijdelijk geen mogelijkheid de volledige capaciteit van de aansluiting te gebruiken. De provincie kan niet bepalen of grootverbruikers wel of niet worden aangesloten.

Het is goed te realiseren dat op het Noord-Hollands elektriciteitsnetwerk zowel transportschaarste voor levering (aan gebruikers van elektriciteit) bestaat als transportschaarste voor teruglevering van elektriciteit (bijvoorbeeld in de vorm van zonne-energie). De transportschaarste voor teruglevering wordt niet opgelost door minder levering aan gebruikers maar kan alleen worden opgelost door uitbreiding van het net of door beperking van teruglevering (door elektriciteit bijvoorbeeld tijdelijk op te slaan in batterijen).

Specifiek voor datacenters heeft het college een [concept datacenterstrategie](#) opgesteld. Daarin zet het college uiteen hoe zij de ontwikkeling van datacenters in Noord-Holland voor zich ziet.

Vraag 20:

Mocht u vraag (19) met "JA" hebben beantwoord ...

Wat kan de provincie doen om grootverbruikers, zoals hyperscale datacenters, voorlopig de aansluiting op ons stroomnet te ontfeggen?

Antwoord 20:

N.v.t.

Vraag 21:

Hoe gaat GS dit aanpakken?

Antwoord 21:

N.v.t.

Vraag 22:

Liggen er bij de provincie al aanvragen voor vergunningen om de capaciteit op (delen van) het stroomnet te verhogen?

Antwoord 22:

Nee. Omgevingsvergunningen voor netverzwaring (bijvoorbeeld voor transformatorstations of aanleg van kabeltracés) worden in principe gedaan bij de gemeente. Aanvragen voor aansluiting op het net en netcapaciteit worden door een initiatiefnemer gedaan bij Liander (of in specifieke gevallen bij een andere netbeheerder zoals TenneT).

Vraag 23:

Zo ja: voor welke gebieden geldt dit?

Antwoord 23:

N.v.t.

Vraag 24:

Zo nee: verwacht u binnenkort aanvragen?

Antwoord 24:

N.v.t. zie antwoord op vraag 22.